

ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ (Β' μέρος)

Οι κύριες συμβάσεις της επιχείρησης

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Με σύμβαση ανάμεσα σε εργοδότες ή ένωση εργοδοτών και σε εργαζόμενους ή ένωση εργαζομένων μπορούν να καθορίζονται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του νόμου, οι όροι με τους οποίους θα συνομολογούνται οι επιμέρους συμβάσεις εργασίας των ατόμων ή των ενώσεων που υποβάλλονται στη συλλογική σύμβαση. **Η συλλογική σύμβαση απαιτείται να καταρτιστεί εγγράφως και έχει κανονιστικό και συμβατικό χαρακτήρα (διφυή).**

ΣΥΜΒΑΣΗ ΥΠΕΡ ΤΡΙΤΟΥ

(άρθρα 410-415 Α.Κ.)

Η σύμβαση υπέρ τρίτου είναι η σύμβαση με την οποία συμφωνείται να επέλθει ορισμένο έννομο αποτέλεσμα υπέρ τρίτου που μετέσχε άμεσα ή έμμεσα στην κατάρτισή της. Δεν αποτελεί αυτοτελές είδος σύμβασης αλλά μορφή με την οποία μπορεί να καταρτισθεί οποιαδήποτε ενοχική σύμβαση με την ιδιορρυθμία ότι η παροχή θα εκπληρωθεί απευθείας σ' έναν τρίτο και όχι σε έναν από τους αντισυμβαλλόμενους. Οι συμβάσεις υπέρ τρίτου διακρίνονται σε:

- **Γνήσιες**, στις οποίες το δικαίωμα γεννιέται απευθείας και αμέσως στο πρόσωπο του τρίτου χωρίς να χρειάζεται να αποκτηθεί πρώτα από τον αντισυμβαλλόμενο.
- **Αυτοτελείς**, στις οποίες η υποχρέωση του υποσχεθέντος γεννιέται μόνο έναντι του δέκτη της υποσχέσεως σαν αντισυμβαλλομένου και όχι έναντι του τρίτου, ο οποίος δεν αποκτά αυτοτελές και άμεσο δικαίωμα.

Συμβαλλόμενοι είναι ο υποσχόμενος, ο δέκτης ή λήπτης της

υπόσχεσης και ο τρίτος.

Τύπος της σύμβασης υπέρ τρίτου: Η ανάγκη τηρήσεως τύπου κρίνεται αποκλειστικά από τη φύση της συμβάσεως μεταξύ υποσχόμενου και δέκτη της υποσχέσεως.

Πλεονεκτήματα

- Ο υποσχεθείς δεν δικαιούται να αντιτάξει κατά του τρίτου ενστάσεις από το πρόσωπο του δέκτη της υποσχέσεως
- Η ωφέλεια που περιέρχεται στον τρίτο δεν θεωρείται ότι προέρχεται από την περιουσία του δέκτη της υποσχέσεως, κατά συνέπεια η ωφέλεια αυτή δεν υπόκειται στις αξιώσεις ούτε των δανειστών ούτε των κληρονόμων του δέκτη της υποσχέσεως
- Η περιουσιακή ωφέλεια που περιέρχεται στον τρίτο αφού δεν περνά μέσα από την περιουσία του δέκτη της υποσχέσεως δεν αποτελεί στοιχείο της κληρονομιάς αυτού σε περίπτωση θανάτου του.

ΕΚΧΩΡΗΣΗ

Διαφέρει από τη σύμβαση υπέρ τρίτου στο ότι ο εκδοχέας αποκτά σαν ειδικός διάδοχος του εκχωρητή ακριβώς το δικαίωμα που είχε αυτός κατά του οφειλέτη και ο εκχωρητής αποξενώνεται εντελώς από το δικαίωμά του.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥ

Τέτοια σύμβαση είναι άκυρη. Η ενοχή που γεννιέται από τη σύναψη μιας σύμβασης δεσμεύει μόνο τους συμβαλλόμενους και δεν μπορεί να βλάψει τρίτους. Εξαιρείται η συλλογική σύμβαση εργασίας, η οποία δεσμεύει όχι μόνο τις συμβαλλόμενες επαγγελματικές οργανώσεις, αλλά και τα μέλη τους.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Έννοια και φύση της σύμβασης: Η χερσαία μεταφορά ως εμπορική πράξη έχει αντικείμενο την αμειβόμενη μετατόπιση πραγμάτων ή προσώπων από ένα γεωγραφικό σημείο σε ένα άλλο με μεταφορικό μέσο στην ξηρά ή στα εσωτερικά ύδατα Δεν έχει σημασία το είδος του μεταφορικού μέσου.

Αν η μετατόπιση δε γίνεται με μεταφορικό μέσο, αλλά ο συμβαλλόμενος παρέχει τη δύναμη του -φυσική ή μηχανική- στον αντισυμβαλλόμενο για την μετατόπιση, τότε πρόκειται για μίσθωση έργου, όπως είναι η σύμβαση ρυμούλκησης ή η σύμβαση με τον αχθοφόρο.

Δεν είναι σύμβαση μεταφοράς όταν οφειλόμενο έργο είναι η διάσωση προσώπου ή πράγματος από κίνδυνο, όπως η σύμβαση θαλάσσιας διάσωσης (ΚΙΝΔ 246 επ.) που είναι μίσθωση έργου. Επίσης δεν αποτελεί σύμβαση μεταφοράς όταν το αντικείμενο δεν παραδίδεται στον μεταφορέα προς μεταφορά (κατοχή), δηλαδή το πράγμα ή το πρόσωπο δεν τίθεται στην παραφυλακή του, διότι στοιχείο της μεταφοράς είναι και η φύλαξη του πράγματος κατά τη μεταφορά.

Αποτελεί ωστόσο σύμβαση μεταφοράς η ναύλωση πλοίου, ολική ή μερική για ενέργεια θαλάσσιας μεταφοράς (ΚΙΝΔ 107) όπως ακριβώς και η ναύλωση αεροσκάφους (ΚΑΔ 83)

Ουσιώδη χαρακτηριστικά της σύμβασης μεταφοράς είναι τα εξής:

- (α) Η μεταβολή στο χώρο, η μετατόπιση δηλαδή προσώπων ή πραγμάτων με μεταφορικό μέσο
- (β) Μεταφορά δεν αποτελεί κάθε μετατόπιση, αλλά μόνο εκείνη που αποτελεί ευθύνη του μεταφορέα, ο οποίος παραλαμβάνει το πράγμα στην κατοχή του και έχει την ευθύνη για την αίσια άφιξη του
- (γ) Η μεταφορά γίνεται με αντάλλαγμα

Βασικές διακρίσεις της σύμβασης μεταφοράς είναι:

- Εθνική και διεθνής μεταφορά,
- Απλή ή συνδυασμένη ανάλογα με το αν εκτελείται με ένα μεταφορικό μέσο ή περισσότερα,
- Μικτή όταν το όχημα που μεταφέρει τα πράγματα ή πρόσωπα για τμήμα της μεταφοράς μεταφέρεται το ίδιο από άλλο μεταφορικό μέσο
- Διαδοχική μεταφορά όταν παρεμβάλλονται και άλλοι (ενδιάμεσοι) μεταφορείς.

Πηγές του δικαίου της σύμβασης μεταφοράς

Ως σύμβαση-μίσθωση έργου, ρυθμίζεται από τον ΕμπΝ 102επ. η χερσαία μεταφορά πραγμάτων. Η χερσαία οδική μεταφορά έχει ειδικό διοικητικό (επαγγελματικό) δίκαιο, από πλευράς δε φορέα άσκησής της προϋποθέτει διοικητική άδεια. Η σύμβαση οδικής μεταφοράς επιβάτη δεν ρυθμίζεται ειδικά, ενώ έχει ειδική ρύθμιση η θαλάσσια (ΚΙΝΔ 174 επ.), η αεροπορική (ΚΑΔ 94) και η σιδηροδρομική.

Δίκαιο οργάνωσης και λειτουργίας αστικής και υπεραστικής επιβατικής μεταφοράς είναι οι ειδικές διατάξεις που προβλέπουν για την περιοχή της Αττικής δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν ως μονομετοχικές ανώνυμες εταιρίες με μέτοχο το κράτος και ιδιώτες συνεταιρισμούς εκμετάλλευσης λεωφορείων (ΚΤΕΛ) για τις υπεραστικές μεταφορές επιβατών (Ν.Δ. 102/73).

Επίσης, μονοπωλιακή είναι η άσκηση της εθνικής σιδηροδρομικής μεταφοράς που ασκείται από τον Οργανισμό Σιδηροδρόμων Ελλάδος, δημόσια επιχείρηση που έχει ιδρυθεί ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και υπόκειται για τη λειτουργία του στη συμπληρωματική εφαρμογή του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας (Ν.Δ. 674/70).

Η σιδηροδρομική μεταφορά διέπεται από τον σχετικό κανονισμό (ΚΑ.ΜΕ.Σ, υπ' αριθμ. Α/20998/3079/4.30.68 απόφαση του υπουργού συγκοινωνιών) που έχει ισχύ νόμου.

Ομοιόμορφο δίκαιο έχει θεσπισθεί και ισχύει και στη χώρα μας για τις διεθνείς οδικές μεταφορές εμπορευμάτων (σύμβαση της Γενεύης, CMR N. 559/77).

Σύμβαση μεταφοράς είναι κατά μία γνώμη και η τηλεπικοινωνιακή (καλωδιακή ή μη) μεταβίβαση μηνυμάτων ή εικόνων κατ' αναλογία, ενώ η ορθή άποψη είναι ότι η τηλεπικοινωνιακή μεταφορά μηνυμάτων ή εικόνων είναι σύμβαση πρακτορείας με το δικό της ειδικό δίκαιο.

Ευθύνη του μεταφορέα - Δικαιώματα και υποχρεώσεις των μερών - Έγγραφο μεταφοράς.

Υποχρέωση του μεταφορέα, είναι να μεταφέρει και να παραδώσει τα πράγματα κατά τους όρους της σύμβασης στον παραλήπτη (η συσκευασία είναι υποχρέωση του αποστολέα ενώ η φόρτωση και στοιβασία στον μεταφορέα· βλ. ΚΙΝΔ 112β), ενώ δικαίωμα είναι η αμοιβή του, δηλαδή το κόμιστρο που βαρύνει τον αντισυμβαλλόμενο του. Για τις απαιτήσεις του (κόμιστρο και δαπάνες) έχει ο μεταφορέας νόμιμο ενέχυρο στα πράγματα που μεταφέρει.

Η ευθύνη για απώλεια ή βλάβη του πράγματος και μη έγκαιρη άφιξη του μεταφορέα, είναι στον ΕμπΝ 102-103. Ο μεταφορέας απαλλάσσεται μόνο αν συντρέχει ανώτερη βία ή η ζημία προήλθε από ελάττωμα που προέρχεται από το ίδιο το πράγμα (ΕμπΝ 102).

Επίσης, ο μεταφορέας απαλλάσσεται από την ευθύνη όταν πραγματοποιείται αδιαμαρτύρητη πραγματική παραλαβή των πραγμάτων και γίνεται η καταβολή του κομίστρου από τον παραλήπτη (ΕμπΝ 104). Για την παραγραφή ισχύει η ΕμπΝ 107, η οποία ισχύει και για τον παραγγελιοδόχο μεταφοράς, αλλά και σε κάθε περίπτωση παράβασης άλλης παρεπόμενης υποχρέωσης του μεταφορέα, όπως της υποχρέωσης για παράδοση του εμπορεύματος με αντικαταβολή της αξίας του.

Το δίκαιο της μεταφοράς είναι σε μεγάλο βαθμό αναγκαστικό δίκαιο, κυρίως στα ζητήματα της ευθύνης του μεταφορέα όπου απαλλακτικές ρήτρες δεν επιτρέπονται, αλλά και δημόσιο δίκαιο σε θέματα άσκησης της δραστηριότητας του χερσαίου μεταφορέα (διοικητική άδεια ή κρατική παραχώρηση αλλά και διοικητικός καθορισμός του κομίστρου) ενώ δεν λείπει και υποχρέωση προς κατάρτιση σύμβασης μεταφοράς (αναγκαστική σύμβαση).

Η σύμβαση μεταφοράς είτε καταρτισθεί από τον παραγγελιοδόχο μεταφοράς είτε από άλλον (αποστολέα ή φορτωτή), είναι σύμβαση υπέρ του παραλήπτη (ως σύμβαση υπέρ τρίτου ΑΚ 411).

Όταν εκδοθεί φορτωτική υπέρ του παραλήπτη, η σύμβαση μεταφοράς είναι πράγματι υπέρ αυτού. Υποχρέωση του παραλήπτη για καταβολή του κομίστρου στον μεταφορέα, με τον οποίο δεν συμβλήθηκε, δεν υφίσταται (ΑΚ 415) έστω και αν ο αποστολέας συμφώνησε με τον μεταφορέα το αντίθετο. Στο ελληνικό δίκαιο υποχρέωση του παραλήπτη μπορεί να προκύπτει κατά τις περιστάσεις σιωπηρώς.

Συναλλαγές με εξωτερικό - εσωτερικό και εξαγωγικό εμπόριο:

Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές πραγματοποιούνται συνήθως μέσω καναλιών διανομής χονδρικού και λιανικού εμπορίου, μέσω αλυσίδων πολυκαταστημάτων λιανικής πώλησης, σε συγκεκριμένους μεγάλους πελάτες με απευθείας διαπραγματεύσεις, σε Κυβερνητικές υπηρεσίες και Οργανισμούς, μέσω ταχυδρομείου στον τελικό καταναλωτή και τέλος μέσω εξειδικευμένων εισαγωγικών ή εξαγωγικών επιχειρήσεων που πωλούν αυτόνομα ή με το ταχυδρομείο.

Η πιο συνηθισμένη μορφή συμβάσεως είναι αυτή της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας (μικτή σύμβαση) με την οποία ο εκμισθωτής (εξαγωγέας) έναντι συμφωνημένου τιμήματος (προμήθειας) μισθώνει τις υπηρεσίες του αντιπροσώπου. Η αποστολή του αντιπροσώπου είναι να μεσολαβεί στις διαπραγματεύσεις μεταξύ του εξαγωγέα και των πελατών του και να βοηθά στο κλείσιμο παραγγελιών χωρίς να αποκτά την κυριότητα των εμπορευμάτων. Για τις υπηρεσίες που προσφέρει λαμβάνει προμήθεια επί του όγκου των πωλουμένων προϊόντων ή την αξία των πωλήσεων από τον εξαγωγέα.

Ανάλογα με την συμφωνία αντιπροσώπευσης, ο αντιπρόσωπος είναι δυνατόν σε εξαιρετικές περιπτώσεις να διατηρεί αποθήκες στις οποίες αποθηκεύει εμπορεύματα που ανήκουν στην κυριότητα του εξαγωγέα. Με τον τρόπο αυτό έχει την δυνατότητα να στέλνει στους πελάτες μικρές ποσότητες εμπορευμάτων σε σύντομο χρονικό διάστημα από τη λήψη της

παραγγελίας. Σε αυτήν την περίπτωση ο αντιπρόσωπος, εκτός από την προμήθεια του, συμφωνείται να εισπράττει ένα επιπλέον ποσό για την κάλυψη των εξόδων που συνεπάγεται η διατήρηση αποθηκευτικών χώρων.

Εάν τα προϊόντα χρειάζονται υποστήριξη μετά την πώληση ο αντιπρόσωπος μπορεί να αναλάβει να παρέχει πρόσθετες υπηρεσίες εξυπηρέτησης μετά την πώληση και να προμηθεύει τους πελάτες με ανταλλακτικά. Τούτο τον υποχρεώνει να διατηρεί απόθεμα εξαρτημάτων, να συντηρεί εξοπλισμό και προσωπικό συντήρησης και επισκευών και να προσφέρει τις υπηρεσίες του στους πελάτες με αμοιβή βάσει κλίμακας επιβαρύνσεων που έχει συμφωνηθεί με τον εξαγωγέα. Στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο θεσμός των εμπορικών αντιπροσώπων έχει ομοίομορφη αντιμετώπιση με βάση την Οδηγία 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με την Οδηγία αυτή ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος είναι ένας ανεξάρτητος μεσολαβητής που διαπραγματεύεται σε μόνιμη βάση για λογαριασμό άλλου προσώπου, του αντιπροσωπευόμενου, την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων. Συχνά διαπραγματεύεται και συνάπτει πράξεις στο όνομα και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου.

Εμπορικοί αντιπρόσωποι δεν επιτρέπεται να είναι:

- Πρόσωπα που είναι νόμιμοι εκπρόσωποι εταιριών ή ενώσεων προσώπων.
- Εταίροι που έχουν νόμιμη εξουσία να δεσμεύουν άλλους εταίρους.
- Οι διαχειριστές που ορίζονται από δικαστήριο.
- Οι εκκαθαριστές και οι σύνδικοι πτώχευσης.

Κατά την άσκηση των καθηκόντων του ο Εμπορικός Αντιπρόσωπος οφείλει να προστατεύει τα συμφέροντα του αντιπροσωπευόμενου και να εργάζεται για την προώθηση των εργασιών του. Συγκεκριμένα οφείλει να είναι προσεκτικός και επιμελής στις διαπραγματεύσεις κατά την σύναψη των εμπορικών πράξεων που έχει αναλάβει, να μεταδίδει στον αντιπροσωπευόμενο όλες τις εμπορικές πληροφορίες που συγκεντρώνει στην αγορά και οι οποίες τον αφορούν και να συμμορφώνεται προς τις εύλογες υποδείξεις του αντιπροσωπευόμενου.

Από την δική του μεριά ο εντολέας του εμπορικού αντιπροσώπου, ο αντιπροσωπευόμενος πρέπει να μεταδίδει στον αντιπρόσωπο όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν τα εμπορεύματα που χειρίζεται και να προειδοποιεί τον αντιπρόσωπο όταν αναμένεται μείωση της εμπορικής δραστηριότητας που θα έχει επίπτωση στα εισοδήματα του. Μετά το πέρας των διαπραγματεύσεων για την σύναψη μίας εμπορικής πράξης

πρέπει να ενημερώνει σε εύλογο χρόνο τον αντιπρόσωπο εάν αποδέχεται ή απορρίπτει την εμπορική πράξη για την οποία μεσολάβησε.

Εάν δεν υπάρχει συγκεκριμένη συμφωνία για το ύψος της αμοιβής του, ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται τη συνήθη αμοιβή που λαμβάνουν οι αντίστοιχοι επαγγελματίες όταν μεσολαβούν ή συνάπτουν εμπορικές πράξεις για λογαριασμό των εντολέων τους. Κατά την διάρκεια της ισχύος της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται να λάβει προμήθεια:

- Για πράξεις που συνάπτονται με την μεσολάβησή του.
- Για πράξεις που γίνονται χωρίς την μεσολάβησή του με πελάτη που είχε ο ίδιος συστήσει κατά το παρελθόν.
- Για πράξεις που γίνονται σε μια γεωγραφική περιοχή ή με μια καθορισμένη ομάδα προσώπων που ανήκουν στην δική του αρμοδιότητα.

Ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται να λάβει προμήθεια και μετά τη λύση της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας εάν μια εμπορική πράξη αποδίδεται στην δραστηριότητα που ανέπτυξε κατά την διάρκεια της εμπορικής αντιπροσωπείας ή όταν η παραγγελία ελήφθη πριν λυθεί η σύμβαση. Στις περιπτώσεις αυτές ο νέος αντιπρόσωπος που συνεργάζεται με τον αντιπροσωπευόμενο δεν δικαιούται να λάβει προμήθεια.

Η αξίωση για προμήθεια θεμελιώνεται:

- Όταν ο αντιπροσωπευόμενος πραγματοποίησε την εμπορική πράξη για την οποία μεσολάβησε ο αντιπρόσωπος.
- Εφόσον όφειλε να την εκτελέσει έστω κι αν δεν την εκτέλεσε.
- Όταν ο τρίτος συναλλασσόμενος εκτέλεσε την εμπορική πράξη, ή εκτέλεσε τις υποχρεώσεις του ή έπρεπε να τις εκτελέσει εάν ο αντιπροσωπευόμενος είχε συνεργαστεί προς στην κατεύθυνση αυτή.

Ο εμπορικός αντιπρόσωπος έχει το δικαίωμα να ζητήσει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες καθώς επίσης και αποσπάσματα εγγραφών των εμπορικών βιβλίων για να επαληθεύσει το ύψος των προμηθειών που δικαιούται.

Η νομοθεσία προβλέπει έγγραφη κατάρτιση της σύμβασης αντιπροσώπευσης και συγκεκριμένες προθεσμίες για την καταγγελία ανάλογα με τα έτη συνεργασίας.

Οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου μετατρέπονται σε αορίστου χρόνου εάν τα δυο μέρη συνεχίζουν την συνεργασία τους μετά τη λήξη της. Μετά τη λύση της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας, ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται να λάβει αποζημίωση εάν κατά τη διάρκειά της έφερε νέους πελάτες και προώθησε σημαντικά τα συμφέροντα του αντιπροσωπευόμενου σε βαθμό που εξακολουθούν να του αποδίδουν καρπούς. Το μέγιστο ποσό αποζημίωσης είναι ο μέσος όρος προμήθειας που ελάμβανε ο αντιπρόσωπος τα πέντε τελευταία χρόνια. Εάν η συνεργασία διήρκεσε λιγότερο, λαμβάνεται ο μέσος όρος της προμήθειας την περίοδο αυτή. Για να μην χάσει το δικαίωμα αποζημίωσης, ο αντιπρόσωπος πρέπει να γνωστοποιήσει στον αντιπροσωπευόμενο την πρόθεση του να την διεκδικήσει μέσα σε ένα χρόνο από την διακοπή της συνεργασίας. Δεν οφείλεται αποζημίωση εάν για τη λύση της συνεργασίας υπεύθυνος είναι ο εμπορικός αντιπρόσωπος ή στις περιπτώσεις που εκχωρεί σε τρίτο τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από την σύμβαση.

Μετά τη λύση της συνεργασίας, εάν το προβλέπει η σύμβαση αντιπροσώπευσης, ο αντιπρόσωπος δεν δικαιούται να δραστηριοποιείται σε εργασίες που μπορούν να βλάψουν τα συμφέροντα του αντιπροσωπευόμενου. Η δέσμευση αυτή ονομάζεται υποχρέωση μη ανταγωνισμού και ισχύει για ένα χρόνο, για συγκεκριμένα προϊόντα και γεωγραφική περιοχή που είχε αναλάβει ο αντιπρόσωπος πριν την διακοπή της συνεργασίας.

Πιστωτική σύμβαση

Ο συμβαλλόμενος που έχει εκτελέσει την παροχή του (πιστοδότης) δίνει πίστη στην υπόσχεση του αντισυμβαλλομένου (πιστούχου) ότι θα εκτελέσει, όποτε έχει συμφωνηθεί, την αντιπαροχή του (και θα επιστρέψει το πίστωμα).

Το χρηματικό δάνειο είναι πάντοτε πιστωτική σύμβαση και ρυθμίζεται από τον Α.Κ. αλλά και από πλήθος νόμων του οικονομικού δικαίου, όπως για παράδειγμα ο Ν 588/48 «περί ελέγχου της πίστωσης», όπως τροποποιήθηκε και αντικατάστηθε κατά καιρούς, και ο οποίος όρισε ότι η πιστωτική λειτουργία θα βρίσκεται κάτω από κρατικό έλεγχο. Έτσι θέσπισε την Νομισματική Επιτροπή της Τράπεζας της Ελλάδος ως όργανο ελέγχου της πιστωτικής λειτουργίας.

Δάνειο είναι η σύμβαση με την οποία ο ένας συμβαλλόμενος (δανειστής) μεταβιβάζει στον άλλο συμβαλλόμενο (οφειλέτη) αντικαταστατά πράγματα κατά κυριότητα, ο δε οφειλέτης υποχρεούται να επιστρέψει πράγματα της ίδιας ποσότητας και ποιότητας. Να σημειωθεί ότι δεν

απαιτείται έγγραφος τύπος και ότι το δάνειο είναι δυνατό να συμφωνηθεί με ή χωρίς τόκο. Επίσης μπορεί να συναφθεί για λογαριασμό άλλου δανειστή και αντικείμενο του δανείου μπορεί να είναι πράγματα μόνο αντικαταστατά, κυρίως δε χρήματα.

Σύμβαση δανείου υπάρχει όταν κατά τη σύσταση συμφωνείται να αποδίδονται άλλα πράγματα της ίδιας ποσότητας και ποιότητας

Είδη δανείων:

- Αστικό, εμπορικό δάνειο
- Πώληση με πίστωση τιμήματος
- Έντοκο ή άτοκο δάνειο
- Τοκοχρεωλυτικό δάνειο
- Συναινετικό δάνειο

Η εξασφάλιση του δανείου πραγματοποιείται με σύμβαση παροχής ασφάλειας στο δανειστή (υποθήκη, ενέχυρο, εγγύηση, παρακράτηση κυριότητας, παράδοση μετοχών μέχρις επιστροφής του δανείου).

Η αξίωση εκ δανείου παραγράφεται σε μια εικοσαετία από τότε που έγινε το δάνειο απαιτητό.

Περιορισμοί των δανειστικών συμβάσεων:

- Δεν επιτρέπεται υπέρβαση του ανώτατου συμβατικού τόκου
- Άκυρα τα δάνεια ανώνυμης εταιρίας προς τα μέλη του Δ.Σ. αυτής
- Άκυρα τα δάνεια εταίρων από εταιρία περιορισμένης ευθύνης προς την εταιρία
- Είναι άκυρο σχετικά το άτοκο δάνειο που δόθηκε από πτωχέυσαντα

ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

(άρθρα 1209-1256 Α.Κ.)

Σε ξένο κινητό πράγμα μπορεί να συσταθεί εμπράγματο δικαίωμα ενεχύρου για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα.

Δεδομένου ότι το ενέχυρο αποτελεί δικαίωμα για την ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα, αντικείμενο του ενεχύρου μπορεί να είναι μόνο κινητό πράγμα ή δικαίωμα δεκτικό διάθεσης. Άκυρη ή ακυρώσιμη σύμβαση καθιστά το ενέχυρο άκυρο.

Για τη σύσταση ενέχυρου απαιτείται η παράδοση του πράγματος από τον κύριο στο δανειστή και συμφωνία και των δύο ότι ο δανειστής αποκτά ενέχυρο στο πράγμα. Η παράδοση μπορεί συμφωνηθεί να γίνει σε τρίτο.

Η συμφωνία απαιτείται να γίνει με έγγραφο συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό με βέβαιη χρονολογία και να προσδιορίζει την απαίτηση, καθώς επίσης και να περιγράφει το ενεχυραζόμενο πράγμα (σύμβαση ενεχύρασης).

Το ενέχυρο ασφαλίζει την απαίτηση σε όλη της την έκταση, ιδίως τους τόκους, την ποινική ρήτρα, τις αξιώσεις του δανειστή εξαιτίας δαπανών που έκανε στο πράγμα, τα δικαστικά έξοδα καθώς και τα έξοδα για την εκποίηση του ενέχυρου.

Ο δανειστής έχει την υποχρέωση να αποδώσει το πράγμα όταν αποσβεστεί το ενέχυρο. Επίσης, ο δανειστής από τη στιγμή που η απαίτησή του έγινε απαιτητή έχει το δικαίωμα να πουλήσει το πράγμα με πλειστηριασμό, αν έχει εκτελεστό τίτλο, ή να προκαλέσει δικαστική απόφαση για την πώλησή του με πλειστηριασμό. Η πώληση γίνεται όπως η πώληση κινητού που έχει κατασχεθεί.

ΥΠΟΘΗΚΗ

(Άρθρα 1257-1345 Α.Κ.)

Η υποθήκη αποτελεί εμπράγματο δικαίωμα πάνω σε ξένο ακίνητο που έχει ως σκοπό την εξασφάλιση της απαιτήσεως του δανειστή, το οποίο σε περίπτωση μη εξόφλησης της οφειλής θα πλειστηριασθεί αναγκαστικά.

Το δικαίωμα της υποθήκης είναι παρεπόμενο και σκοπεύει στην εξασφάλιση της απαιτήσεως του δανειστή. Δεν του παρέχει δικαίωμα κατοχής, χρήσης, νομής ή καρπώσεως. Τα δικαιώματα που παραμένουν στον οφειλέτη είναι η κατοχή και νομή. Τα έξοδα της εγγραφής της υποθήκης, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, βαρύνουν τον οφειλέτη αλλά προκαταβάλλονται από αυτόν που ζητεί την εγγραφή.

Οι υποθήκες που έχουν εγγραφεί εξαλείφονται από το βιβλίο υποθηκών είτε με τη συναίνεση του δανειστή είτε με τελεσίδικη απόφαση.

Η εγγραφή υποθήκης είναι άκυρη :

- Όταν από αυτή προκύπτει αβεβαιότητα για το πρόσωπο του δανειστή ή του οφειλέτη, ή για το ενυπόθηκο ακίνητο ή για το ποσό της ασφαλιζομένης απαίτησης,
- Αν δεν έχει χρονολογία
- Αν έγινε με βάση άκυρο τίτλο

Απόσβεση της υποθήκης επέρχεται:

- Με την ολοσχερή εξαφάνιση του ενυποθήκου κτήματος (υλική ή νομική)
- Με την παραίτηση του δανειστή
- Με τον πλειστηριασμό του ενυποθήκου κτήματος και την καταβολή του εκπλειστηριάσματος
- Με την παρέλευση της προθεσμίας με την οποία είχε παραχωρηθεί η υποθήκη

Το Δικαστήριο διατάζει την εξάλειψη υποθήκης εάν είναι άκυρη ή εάν έχει αποσβεστεί

ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

Προκειμένου να προστατευθεί ο δανειστής είτε γιατί δεν προνόησε είτε γιατί δεν θέλησε να λάβει τη συναίνεση του οφειλέτη, είτε γιατί η απαίτησή του δεν ανήκει στις κατηγορίες των απαιτήσεων υπέρ των οποίων μπορεί να εγγραφεί προσημείωση, είτε για να προλάβει την εκποίηση περιουσιακών στοιχείων από τον οφειλέτη, του δίνεται η δυνατότητα εγγραφής προσημείωσης υποθήκης επί των ακινήτων του οφειλέτη.

Τίτλο προς εγγραφή προσημείωσης υποθήκης συνιστά σύμφωνα με το άρθρ. 1274 ΑΚ μόνο η δικαστική απόφαση που εκδίδεται κατά τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων.

Εάν ο δανειστής κατορθώσει να πάρει τελεσίδικη απόφαση από το αρμόδιο Δικαστήριο και την εγγράψει στα βιβλία υποθηκών μέσα σε 90 ημέρες, τότε η προσημείωση μετατρέπεται σε υποθήκη και λογίζεται ότι αυτή έχει εγγραφεί από την ημέρα της προσημείωσης.

Η προσημείωση εξαλείφεται:

- Με συναίνεση του δανειστή
- Αν προσαχθεί απόφαση που ανακαλεί την απόφαση που είχε διατάξει την εγγραφή της ή απόφαση που διατάζει την εξάλειψή της
- Αν από την τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησης πέρασαν ενενήντα μέρες χωρίς η προσημείωση να τραπεί σε υποθήκη

Βιβλιογραφία - Πηγές

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΝ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Μ. ΜΙΧΕΛΑΚΗ - ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ - ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ - ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚΔ. Π. ΣΑΚΚΟΥΛΑ 1985

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΘΡΑΚΟΚΟΙΛΗΣ ΤΟΜΟΣ Α' ΚΑΙ Β' ΕΚΔ. 1989

ΓΕΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ - ΘΑΝΑΣΗΣ ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔ. Π. ΣΑΚΟΥΛΑΣ 1991

ΜΙΚΤΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ (ΜΟΡΦΑΙ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΙΣ ΑΥΤΩΝ)
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΣΧΙΝΑ

WWW.DSA.GR